

י"ל ע"י התאחדות האברכים
 "אדנים לתורה" דחסידי זוטשקא
 פר' כי תצא תשפ"ב • גליון קס"ט

נהל קדומים

דברות קודש ממעיין נבע, כ"ק מרן רבו"ק ז"ע

חלוקי הנחל

פלאות התורה מאוצרותיו של הגדו"ה ר' זרח רונטל שליט"א

"ושבית שביו"

בירור הניצוצות הקדושים,
 עפ"י חז"ל וספרי אגדה וחסידות.

מעשה פלא מרמי בר תמרי

הגמ' בחולין (ק"ט) מספרת מעשה פלאי ביותר על האמורא רמי בר תמרי (שנקרא ג"כ רמי בר דיקל) מפומפדייתא, שנקלע פעם בעריה"כ לעיר סורא, וכיון שבעריה"כ שוחטים הרבה כפרות, היה הרבה כחל (מקום החל) על הגגות, כיון שהמרא דאתרא רב גזר שחלל אסור, ואסף רמי את הכחל מהגגות ואכלם. והביאוהו לפני רב חסדא כדי להענישו. שאלו רב חסדא מדוע אכלת כחל שכאן אסורו, וענה לו רמי שהוא מגיע מפומפדייתא ששם רב יהודה נהג כן לאכול כחל. שאלו רב חסדא: הרי צריך לנהוג כחומרי המקום שהלך לשם (פסחים י"א), ענה לו רמי שיצא לאכול הכחל מחוץ לתחום העיר, ששם אין מחייבו מנהג העיר. משיך רב חסדא לברר: והרי שם אין עצים וא"כ במה צלה את הכחל, השיב רמי שמחוץ לעיר נמצאים יקבים, ומשם לקח פורצני - חרצני ענבים וצלה מעליהם את הכחלים. שאל ר"ח איך לא חשש שחרצנים אלו הם מיינ נסך שאסור בהנאה. ענה לו רמי שהיו אלו חרצנים יבשים לאחר י"ב חודש, הוסיף ר"ח לשאול שאולי היו אלו חרצנים שייכים למישהו וא"כ אסורין משום גזל, ענה לו שכבר היו כ"כ ישנים שצמחו בהם עשבים מרוב שנוקבו. וא"כ בודאי נתיאשו מהם.

והנה ראה ר"ח שאין על רמי בר תמרי תפילין ושאלו ע"ז, ענה לו שהוא חולי מעים שפטור מהתפילין. וכן מבחין ר"ח שרמי לובש בגד של ד' כנפות בלי ציצית ומתפלא ע"ז, ושוב צריך להסביר שזה בגד שאלו לל" יום ופטורה מציצית. ואח"כ א"ל ר"ח רואה אני שאתה חריף ביותר, א"ל רמי אילו היית במקומי אצל רב יהודה הייתי מראה לך יותר חריפות ממה שהראתי לך כאן.

ובגמ' זו יש לדקדק כמה תמיהות, ענין השם לא ברור מדוע נקרא רמי בר תמרי או רמי בר דקל. וכן וכי לא היה לו משהו לאכול בכל סורא וצריך לאסוף מהגגות דוקא כחל שהוא שנוי במחלוקת ועוד לאוכלו בעריה"כ. ועוד מה הסבר כל צירוף הענינים המוזרים והתמוהים לצלות כחל עם חרצני ענבים יבשים ומעופשים מחוץ לתחום העיר, וללא ציצית ותפילין. וכן איך אמר רמי לר"ח שיכול במקום רב יהודה להראות לו עוד יותר חריפות, כאשר ת"ח צריך להסתיר מעלתו ואפילו לשקר כששואלים אותו על מסכתא אם למדה.

העלאת הניצוצות של רמי בר תמרי

וכדי ליישב הענינים נקדים גמ' בחולין קט ע"ב, שכל מה שאסר לנו הקב"ה - התיר לנו כנגד זה דבר אחר דומה באותו ענין - "מתיר מאסורות ומותרות". אסר לאכול דם - והתיר לאכול כבה, אע"פ שכולו דם קרוש ובטעם דם. אסר חלב בהמה ומותר חלב חיה. אסר לאכול חזיר והתיר מח דג השיבוטא שטעמו טעם חזיר, ומובא שם בגמ' שילתא אשת ר"נ ביקשה לטעום טעם המשך בעמוד ב' <<

לא להרפות כלל ממלחמת היצר

כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ד' אלקין בידך ושבית שביו, וראית בשביה אשת יפת תואר וחשקת בה ולקחת לך לאשה, והבאתה אל תוך ביתך וגלחת את ראשה ועשתה את צפרניה את צפרניה (דברים סא, י"ב). כל הענין אינו מדבר רק לזהר ולהשמר שלא ישול ח"ו בעוון רחמנא ליצלן.

ופירוש כי תצא למלחמה על אויבך כאשר תצא לחלום מלחמת היצר הרע, ותרצה לפנות עצמך מהבלי עולם הזה, תדע נאמנה אשר ונתנו ד' אלקין בידך שתזכה להתגבר עליו, אבל עם כל זה אל תבטח במה שתנצחו פעם ושיתם, כמו שכתוב בספרים הקדושים, כי הוא אינו כשאר אויב שאם תנצחו פעם אחת שוב לא יערוך עוד מלחמה נגדו, לא כן מלחמת היצר הרע שהוא מלחמה תמידית בכל עת ובכל רגע.

וזהו שמוהיר הכתוב ושבית הוא לשון הנחה, כמו 'שבת וינפש' (שמות לא, ז). עיי"ש בתרגום), פירוש כשתניח אפילו רגע אחת מלחמך נגדו, שביו יקח אותך ח"ו בשביה.

(רביה"ק ר' מרדכי מנדבורנא ז"ע)

לא להתאחר מתורה ומצוות

כי תדור נדר לך אלקין לא תאחר לשלמו וגו' (דברים כג, כ). רמז הכתוב, למה שנדרה הנשמה כשירדה לתוך הגוף, להיות צדיק ולא להיות רשע, כמאז"ל (נדה ט). ולזה אמר"כ "לא תאחר לשלמו". שלא תאמר בלבבך יש לי עדיין שהות לקיים הנדר והשבועה, ואין חיוב להשתדל בזאת בימי הנעורים דייקא. אלא לעת זקנה, אז יקח עצמו לעבודת הבורא. רחמנא ליצלן מהאי דעתא, אלא חיוב על האדם מכל דנדו חטא ועון, ולא לבטל רגע ולשמור עצמו מכל דנדו חטא ועון, ולא לבטל רגע לבטלה, אלא לעסוק בתורה ולקיים כל מצותיו כרצון הבורא ב"ה וב"ש.

ואמר עוד הכתוב "והי' בך חטא". רמז הכתוב, שהדברים אמורים לא רק למי ששמר עצמו מנעוריו ולא חטא מימיו. אלא אפילו מי שהוא בבחי' "והי' בך חטא" שכבר הי' בו חטא, לא נסגר בעדו הדרך לקיים הנדר. כי הרי אין אדם צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא (קהלת ז, ט). ותקנו לנו לומר ג' פעמים בכל יום "סלח לנו אבינו כי חטאנו מחל לנו מלכנו כי פשענו", כי גלי וידוע לפניו ית"ש שאין ביכולת יצור אנוש שלא להכשל בשמץ עון. אלא שעלינו להמלט ממצודת החטא ע"י וידוי וחרטה. ואם כה יעשה כל ימי חייו, להשתדל בכל כוחו להשמר מכל חטא ועון, ואם נכשל ח"ו יתחרט תיכף ויחזור בתשובה, שפיר נחשב כמי שקיים את השבועה "הוי צדיק ואל תהי' רשע".

(כ"ק מרן רבינו הנחל יצחק ז"ע)

שובו אלי ואשובה אליכם

אני לדודי ודודי לי. ידוע דאלו"ל הוא ר"ת אני לדודי ודודי לי. הרמז בזה, והנה ישראל מבקשים מהש"ת

"השיבנו ד' אליך ונשובה" (איכה ה, כא), שהוא יתברך יקרבו אליו, ואז נשוב בכל לב ונפש. והש"ת אומר "שובו אלי ואשובה אליכם" (מלאכי ג, ז), שעלינו לשוב בתשובה שלימה לפניו, ואז הוא ית' יחזור אלינו לשכון כבוד בארצינו. ובאמת הרי אמרו (קידושין ט) אלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו. ואי אפשר לנו לחזור בתשובה רק בכח הש"ת, ומה מבקש ד' מאתנו. אלא שהבורא ב"ה מבקש מאתנו מעט אתערותא דלתתא, שאנחנו נתחיל בהתעוררות לתשובה. ואז יושפע עלינו סייעתא דשמיא לעזרתו לגמור ולשוב אליו ית' בשלימות כראוי. וזה מרמזין בשם "אלול". אני לדודי, שאנחנו נתעורר תחלה להש"ת, ואח"כ ודודי לי, שהוא ית' יעזור לנו בכוחו הגדול. ממילא צריכים אנו להתעורר לשוב אל ד' ב"ה.

(כ"ק מרן רבינו הנחל יצחק ז"ע)

מהנחל

נחלי אש בקצירת האומר

שלום כביכול עם הנוכח

כי יקח איש" זה הש"ת, "אשה חדשה" היא כנסת ישראל שהיא כביכול ככלה חדשה לפני בעלה. ולעת הזאת הש"ת מבטיח אותנו "לא יצא בצבא", שלא נהי' עוד במריבה ובמלחמה עם הרבנו של עולם ח"ו, אלא שלאחר סוסף סוף זכינו לשוב בתשובה, ונתקיים בנו "אני לדודי ודודי לי", יעזור הש"ת שנוכה לשמר את השלום, כביכול, עם הבורא כל עולמים בשלימות.

(כ"ק מרן רבינו הנחל יצחק ז"ע)

ניצחון היצר בכח התפילה

כי תצא למלחמה (דברים כא, ט). ובזוה"ק "שעת צלותא שעת קרבא". ומלחמה זו הכוונה למלחמת ה' בעמלק מדור דור, היא מלחמת היצר, המלחמה התמידית שיש לכאז"א, בכל יום ויום ובכל שעה ושעה. כי למלחמה זו יצר הש"ת את האדם. ע"י שבראו בשני כוחות מנוגדים זה לעומת זה, נפש האלוהית מול נפש הבהמית. ושניהם נלחמים תמיד זה בזה, וכזה קם זה נופל ולאום מלאום יאמץ. והדרך לנצח במלחמה ושעת הכושר להיות במנצחים, הוא בשעת התפילה, שהוא שעת הכושר למעלה לפעול כל מה דצריך. וכמו שאמר"כ "בחרבי ובקשת", ופי' בתרגום "בצלותי ובעותי". שכח התפילה הוא החרב הגדול והחזק ביותר לנצח על ידו את היצר. וזה שאמר הזוה"ק "שעת צלותא שעת קרבא", שהתפילה הוא הכח המנצח במלחמה התמידים, מלחמת היצר.

ויש לרמז זאת במאמר"כ "וראית בשביה אשת יפת תואר". אש"ת, ר"ת "אדני ש'פתי ת'פתח". יפ"ת, ר"ת "פ'י יגיד ת'הלתך". שזה המלחמה האמיתית ותכסיטי הקרב לנצח במלחמה זו.

(כ"ק מרן רבינו הנחל דוד ז"ע)

בשר וחלב ואמר לצלות לה כחל. וכן באיסור א"א - מצינו ענין היתר יפ"ת בפרשתינו. וההסבר גמ' זו מובא בחת"ס, שידוע שע"י השימוש בעניני העוה"ז ע"פ התורה מתעלים הניצה"ק שנמצאים בהם, והיות וגם במה שאסר לנו השי"ת יש ניצה"ק שטמונות וגנוחות בהם וצריך למצוא את הדרך להעלותם, ולכן היתר הקב"ה בדברים הדומים לאיסורים. ולמשל **אם חושק בבשר וחלב ואוכל כחל, מעלה הניצה"ק שבבשר וחלב.** וכן מובא באור החיים הק' לגבי יפ"ת בדרך הסוד שה' מוליך את בני"ל למלחמה כדי לברר שם נשמות נפולות שנתערבו בין הגויים.

והנה מובא באבן עזרא (ויקרא טז-ח), על השעיר לעזאזל "ואם יכולת להבין הסוד וכו' תדע סודו וכו' ואני אגלה לך קצת הסוד בהיותך בן שלושים ושלש תדענו". והרמב"ן כותב שם "והנה רבי אברהם (האבן עזרא) נאמן רוח מנקה דבה, ואני הרכיל מגלה סוד, שאם נספור מהמילים "עזאזל" ל"ג פסוקים נגיע לפסוק "ולא יזבחו עוד את זבחייהם לשעירים". ובתשובת מהר"ם ב"ר ברוך סימן תקנ"ג מבאר הכונה שאע"פ שהקב"ה אמר לשלוח שעיר לעזאזל, כדי לסתום פי השטן שלא יוכל להשטיק, מ"מ אבל יותר איני נותן לך רשות ליתן לו דכתיב "ולא יזבחו עוד את זבחייהם לשעירים". וכן בענין שכנגד האיסור יש היתר אומר החת"ס שאם היה מרחק גדול מדי מענין האיסור היתה הקליפה מתגברת מאד, אבל כאשר יש היתר באיסורים אינה מתגברת כ"כ.

אצל הצדיקים הניצוצות כאים אליהם לקבל תיקונם הנה ידיעה חשובה מובא באור החיים הק' עה"כ "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש", שיש דרגה שלא צריך בכלל להתפזר ולדרת לתוך מקומות אומות העולם והקליפ' כדי ללקט הניצה"ק, אלא יכולים לשבת על אדמתם והניצה"ק באים לפניהם כדי לתקנם ולבררם. וכמו שלהוציא את ניצוצ' נשמת משיח צדיקנו מקליפת מואב, בעוד שאלימלך ובניו היו צריכים לדרת למואב וכו' יש בוועז באר"י ועסק בתורה והכל הגיע אליו במקומו.

והשאת איבנו הענינים לאשורם, שמובא בשל"ה הק' שמצוות ריבוי אכילת עריוה"כ הוי מעין ענין שעיר לעזאזל, שנותנים לו חלק שלא יקטר ועי"ז מצילים ומבררים את כל הניצה"ק שנפלו אצלו. ולכן הצדיק רמי בר תמר, שמרמז על בחינת התמר שהוא כבר פרי מושלם בלי פסולת, מ"מ עשה עבודה שזה בחינת בר דיקולא, שהדקל יש בו עדיין קליפות ופסולת עד שמוציא הפרי המבורר.

ולכן עשה כמה טעדיק להשתמש עם היתרים דחוקים ביותר, לאכול כחל עם שיירי פורצני של יין נסך מעופשים, וחוף לתחום בלי ציצית ותפילין, בחינות ששייכים דוקא לבחינת הסעודה של עריוה"כ כדברי השל"ה הק'. ואח"כ אמר לר"ח שכל זה עשה כשלא היה במקום רבו ר' יהודה, שלכן נצרך לעבודת הביורים האות, אבל במקום רבי הייתי חרף הרבה יותר ויכול להעלות את כל הניצה"ק לבררם בלי כל הפעולות האלו.

והנה בשם משמואל מובא שג"כ ענין היפ"ת הוא העלאת הניצה"ק שנתפזרו בין הגויים, וע"י פרשה זו חוזרים להיות חלק מקדושת ישראל.

וא"כ נשאלת השאלה איך יתכן שדהע"ה שהוא רגל רביעי שבמרכבה העליונה איך לא היה לו את הסייעתא דשמיא לתקן הניצה"ק של היפ"ת בלי לקחתה, שהרי אבשלום נולד מיפת תואר. ובפרט שמה נשתלשל כל הגלות, כמובא שם בשם משמואל עי"ש.

ומבאר החת"ס עפ"י האמור שכדי לברר במקומו בעי' כח של אדם גדול, וכמו שתלה רמי בר תמרי ברבו רב יהודה, ודוד המלך מגודל ענותנותו הנוראה שדרשו חז"ל על המלים "ודוד הוא הקטן" הוא בקטנותו מתחילתו ועד סופו שאנשים כערכו אינם במדרגה שהני' הק' יבואו לביורם אליהם, וצריך בעצמו לדרת ולבררם. וממילא נשתלשל הגלות שנתליתו נמי הוא ביורו הניצוה"ק להעלותם לקדושה.

נחל איתן

טללי טוהר מתוך דא"ה של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

"לא דברה תורה אלא כנגד יצה"ר"

כי תצא למלחמה על אויבך, ונתנו ד' אלוקיך בידך וגו'. איתא בשם הרה"ק הרבי ר' בונים זי"ע מפרשיסחא (מובא בחייושי הר"ם ובפרי צדיק), דפעם ה' הפשט מלחמה כפשוטו, והדרש ה' הדכונה למלחמת היצה, אבל עתה שאין לנו מלך ונביא לעריכת מלחמות, גם הפשט הוא מלחמת היצה. וזהו שרמזו רז"ל (קידושין כ"א) "לא דברה תורה אלא כנגד יצה"ר", שזהו פשט הכתוב, ד"כי תצא למלחמה על אויבך", לא דברה תורה אלא במלחמה נגד יצר הרע.

ולכאורה קשה, דאם יוצאים למחמה נגד היצה"ה, כיצד יתכן שיקרה לפניו מעשה ביפת תואה, הרי "הוא עצמו מחזור עליו לשורפו, מיכל קאכיל מיניה" (פסחים י"א). ואף שבאוה"ח הק' פירש, שענין יפת תואר אירע לפני צדיקים, שהרי יוצאי המלחמה בהכרח היו צדיקים גמורים, אלא שהניצוץ הקדוש שהי' בשבי אצל היפת תואה היתה זקוקה לפדיון, ולכן חשקה נפש של הצדיק בזה ע"ש. ועדיין צריך ביאור לפי פשוטו, כי ברש"י משמע שהי' בזה חסרון, מכיון שהכתוב מבשרו שסופו לשנאותה, ולהוליד ממנו בן סורר ומורה רח"ל. והדרה קושיא לדוכתא, דאם יוצאים למלחמה נגד יצה"ה, האיך יבוא לידי מכשול כזה רח"ל.

ואולי נוכל לרמז בזה דרך מוסר השכל, עפ"מ ש בתיא (פיק כ"ח), דעדיף שלא להילחם עם היצר פנים אל פנים, כי המתאבק עם מנוול מתנוול כמותו. וכמ"ש בספה"ק, דראוי יותר להיות שקוע בעשה טוב, ועי"ז להיות סר מרע, כי העסק עם הרע המתועב, אינו מועיל לנקיות הנפש. וזה יתכן הרמז בדברי חז"ל "לא דברה תורה" ענין זה, אלא לפי שנלחם "כנגד יצה"ר" פנים אל פנים, והי' לו להיות שקוע בעשה טוב, וממילא הוא נימוח.

ובסוף הפרשה כתוב "זכור את אשר עשה לך עמלק וגו'", ומסיים "תמחה את זכר עמלק", ולכאורה צריך ביאור, ודבתחילה אמר "זכור את אשר עשה לך עמלק", שיש לזכור מעשיו, ולבסוף אמר שיש למחות את זכרו מכל וכל, וא"כ הי' עדיף לכא' לשכחו.

ויבאר בס"ד, דהנה בספה"ק אוהב ישראל הביא דברי המדרש, "זכור את אשר עשה לך עמלק", "זכור את יום

השבת לקדשו", יכול דשני הזכירות שוות, על זה אמר שלמה (קהלת ב' ט"ו) "אין זכרון לכסיל עם החכם", אלא זה זכור לקדשו ולכבו, וזה זכריהו למחותו ולאבדו. וכתב באוהב ישראל בביאור הדברים, דאף מי שהוא במדרגה גדולה ומקיים "זכור את יום השבת לקדשו", שהוא דבוק תמיד בקדושת השבת, ולבו בווער כאש לעבודתו ית"ש, עכ"ז הוא צריך להזהר מאוד ולהשיג על עצמו בעינא פקיאח שלא יתן מקום לניצוץ היצר הטמון בלבו להתעורר בקרבו בפתע פתאום. ולכן צריך לזכור מעשה עמלק, שבא להלחם בישראל ע"פ ששוי אז דור המדבר במדריגה גדולה וגבוהה מאוד, עש"ב. ואכתי צריך ביאור מ"ש במדרש, "יכול דשני הזכירות שוות וכו'".

ויתכן שרמז בזה, שיש ב' בחינות לצנח את היצה"ה, האחד הוא ע"י ששקוע תמיד בקדושה, כנרמז ב"זכור את יום השבת לקדשו", והשני הוא שהוא זוכר את היצר ואת תכסיסיו, ונלחם בו פנים נגד פנים. ולזה אמר המדרש שאין שתי זכירות אלו שוות, וכמו שאמר שלמה המלך ע"ה "אין זכרון לכסיל עם החכם", כי החכם יודע שעדיף יותר להיות לנגד עיניו קדושת השבת וקדושת התורה והתפלה, ועי"ז להנצל מן היצה, מאשר להיות היצר ותכסיסיו לנגד עיניו תמיד.

אכן מכיון שהאדם עלול ליפול ממדריגתו, וגם אם הוא עכשיו במדריגה גבוהה שבווער בקרבו שלהבת קודש לעבודתו, אינו יכול לדעת אם לא יתעורר בקרבו בפתע פתאום ניצוץ היצר להכשילו. לכן צריך להיות זכרון מעשה עמלק לנגד עיניו, שזינב בנחשלים, לפי שרפו ידיהם מדברי תורה, ונפלו ממדריגתם.

וזהו שאמר הכתוב "והי' בניח ד' אלוקיך לך מכל אויבך מסביב וגו', תמחה את זכר עמלק מתחת השמים", כלומר כאשר יהי' לך מנוחה מן הסטרא אחרא, ולא תצטרך לירא שמא לפתע יתעורר החלק הרע שבחלל השמאלי שבלב ויבקש להכשילו רח"ל, אז עדיף למחות לגמרי את זכרו, ולקיים את "זכור את יום השבת לקדשו" לבד, אבל כל זמן שעדיין לא זכינו לתיקון השלם, חייבים אנו לזכור מעשה עמלק, ולעמוד על המשמר שמא יבא עלינו למלחמה.

כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלוקיך בידך ושכית שציו (זכרים כה, י)

אמרים ערבים ממאורי החסידות

ערבי נחל

לקחת מוסר מהיצה"ר

שמעתי ממורי זלה"ה ביאור פסוק (דברים ט"א), כי תצא למלחמה על אויבך ושכית שציו. כי על ידי טענת היצר הרע עצמו בזה כובש היצר הרע. שאם הוא זרזי במלאכתו לפתות את האדם בעבירה כדי לעשות שליחותו יתברך, כמ"ש בווהר (ח"ב קס"ג) משל הוונה, מזה יקח אדם מוסר לעצמו שיהי' זרזי במלאכתו שלא לשמוע ליצר הרע, שהוא רצון קונו יתברך וכו'. (תולדות יעקב יוסף - בחקותי)

תיכף כשתצא למלחמה נגד היצה"ר יתנו ה' בידך

יש לפרש בדרך רמז כי תצא למלחמה על אויבך היינו תיכף כשיהיה איתערותא דלתתא ותצא למלחמה נגד היצר הרע אז בודאי ונתנו ה' אלקיך בידך כמאמרם ז"ל (שיר השירים הבה ח/ב). פתחו לי כחודה של מחט ואני אפתח לכם ארובות ארובות. וראיתי בשביה אשת יפת תואר והו גאם בן הבטחה כשיתן ה' אלקיך בידך את היצר הרע אז וראית איך שהשכינה שהיא אשת יפת תואר היא בשביה כביכול, וחשקת בה לפדותה מן השביה ולקחת לך לאשה.

בדרכי התשובה בחודש אלול

כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלקיך בידך ושכית שציו וגו'. בליקוטי התורה מהאריז"ל שבוה רמז על בעל תשובה, כי כשהאדם בא לשוב היינו שייצא למלחמה על האויבים שהוא היצה"ר והאברים, ונתנו ה' אלקיך בידך שהוא היצה"ה, אז ושכית שציו שהם אברי הגוף, וראית בשבי' אשת יפ"ת היא הנשמה, וגלחה את ראשה שתסיר

האמונות, ועשתה את חברני' שהיא חתיכת ומניעת המותרות, והסירה שמתל שבי' שהוא הלבוש שנעשה ממעשה העבירות, כענין הסיור את הבגדים הוצאים, ואח"כ ובכתה את אבי' ואת אמה זה הקדוש ברוך הוא וכנס"י, ירח ימים שהוא חודש אלול, עכ"ל: (שם משמואל)

עיקר הביאה לעולם הוא למלחמת היצר

הנ"ל לרמז בזה בענין מלחמת היצר מה שאנו רואים כי יש אנשי מעשה העושים מלחמה ביצרם ומנצחין אותו ואח"כ באיזו ימים הולך ומתגבר עליהם וצריכין לערוך עוד נגדו מלחמה מחדש, ובאמת הוא תמי' גדולה בעיניהם מה זה ועל מה זה הלא כבר ערכנו מלחמה וכבשנו אותו והי' עולה בדעתם כי די להם בזה ועתה הנה הוא היצר מתגבר כנגדם ומה יהי' בסופם. על זה באה התורה לרמז, כי תצא למלחמה, היינו שעיקר יציאתך לזה העולם הוא רק למען היות לך מלחמה כל ימי חיך ולכן נוצרת. וז"ש ביעקב אבינו בקש יעקב לישב בשלוח אמר לו הקב"ה לא דיין לצדיקים מה שמתוקן להם לעוה"ב וכו'. פי' כי באמת יעקב הי' מתקן לעוה"ב חלקו מה שיהי' צריך כאשר יבא עתו להסתלק מזה העולם. אך עוד עת לזה להתמהמה בעוה"ז בחיים חיותו וכאשר יגמר לתקן כל ענין מלחמת היצר ההכרח להסתלק מעוה"ז. ועי"ז שקפץ עליו רוגזו של יוסף והי' מהצורך לערוך עוד מלחמת היצר מחדש הנה צריך להתעבב עוד בעוה"ז. (תפארת שלמה)

לא ילבש

בפרשתינו נצטוינו בתורה"ק (דברים כ"ב ה) על האיסור של "לא ילבש", ע"כ נעסוק השבוע באיסור זה, מקורו, טעמו, גדרו ופרטי דינו עד להלכה למעשה. והנה ע"פ המבואר בגמ' ובפוסקים מצינו בזה שני חלקים א. איסור לבישה, ב. איסור תיקוני הגוף ליפותו. ומאלו מסתעפים הרבה הלכות. ע"כ נבאר כל חלק והדינים היוצאים מזה להלכה אך קודם נבאר איסור זה בכללות ואח"כ נדון בחלקי האיסור ובפרטיו.

מקורו: כתיב (דברים כ"ב ה) לא יהיה כלי גבר על אשה, ולא ילבש גבר שמלת אשה כי תועבת ה' אלוקים כל עושה אלה. (רוב הראשונים ס"ל בדפסוק זה יש שני חלקים אך בסמ"ק הבין דאין אלא מצווה אחת).

טעמו: ב' טעמים נאמרו באיסור זה, י"א כדי להרחיק מן התועבה, כי אין ספק שאם יהיו מלבושי הנשים והאנשים שוים הרי שיתערבו תמיד אלו עם אלו ומלאה הארץ זימה (החינוך), וי"א כדי להרחיק כל ענין ע"ז דכן היא דרכן של עובדי ע"ז (רמב"ם במוה נבוכים שביאר ענין זה בהרחבה וכעין מה שכתב הרמב"ן באיסור כלאים דעובדי ע"ז היו דרכם לשנות הטבע ע"י תערובת מינים).

מנהג המקום: י"א דאיסור זה מחולק למנים ולארצות, היינו דכל זמן, ומקום, שדרך הנשים לעשות אסור לאנשים, אך אם באותו מקום המנהג לעשות או ללבוש אנשים ונשים מותר, אך החברים נהגו בזה איסור (ר"ן, והוכיח כן כמה דמצינו בגמ' דישאל המספר מעו"ג מותר להסתכל במראה מפני הסנה והיתר זה ע"כ מפני שהמנהג שגם אנשים מסתכלים, אלא שאפ"כ החברים נהגים בו איסור). וי"א דכל דבר שראוי לנשים ולא לאנשים, והנשים והגות כן אסור לנשים ולא לאנשים, שמלת אשה, ומי שהרגיל בדבר האסור ונמשך בו ונמשכו רבים בכך אין איסור חוזר להתירו (שו"ת הרשב"א שהוכיח כן מזה שמוכח מנו"ג החברים נהגו איסור, ולמה החמירו הרי אין זה שמלת אשה אלא ע"כ כלי, ויש שרצו לפרש דאף הרשב"א מחלק דכל ה"ל דווקא באיסור העברת שיער בית השחי והתווה, ודבטעי ענינו הוא שייך לנשים ורק בזה אם התחילו לנהוג באיסור אינו מועיל אבל מבישה יורה הרשב"א). י"א דאף לדעת האוסרים מ"מ אם התחילו הגויים לנהוג כן בהיתר נהגו ומותר ללמוד מהם וכמו"כ אם כולם הנהיגו כן ביחד אין מוחין בידו (פרישה בעת הרשב"א. ובערות בהבשם תלה דבר זה בטעמי האיסור דאם האיסור משום תועבה אין, אך מטעם חוקות הגוים יש כאן, ובשו"ת מהרש"ם נקט שאין הגויים יכולים לקבוע המנהג).

ולהלכה הרמ"א (ור"ד קנ"ו) נקט כדעת הר"ן להיתר מעיקר הדין אך בחברים נהגו איסור, אך בבניאור הגר"א חולק על הרמ"א (ויש שפירשו שהגר"א הלכה מחלק בין איסור דאורייתא לבין איסור דרבנן דבבשר שאסורים מה"ת נקט להחמיר ודברנן הקיל).

ועתה נבוא לבאר חלקי האיסור:

איסור לבישה: מקורו: בגמ' (נדר נט) נחלקו ת"ק ורבא"י באיסור לבישת בגדי האישה לאשה ולהיפך, ת"ק ס"ל פעולת האיסור מורכבת משני חלקים, הלבשה היינו שינוי כל המלבושים, וההליכה לבין אנשים ולהיפך (כן פסות הסוגיא ויש שרצו לומר דתנאי השני לאו דווקא). ורבא"י ס"ל דאף אם אינו משנה אלא מלבוש אחד עובר באיסור זה. ובניאור מחלקות בבניאור הפסוק תועבת ה' ס"ל תועבה היא רק באופן שכל המלבושים שנשתנה הצורה לגמרי, ורבא"י דאף בשינוי בבגד אחד נקראו תועבה (ב"י סימן קפ"ב ד"ה לא תלבש. ועיין עוד בס' מומי שדה להנצי"ב שביאר באופן אחר). **ולהלכה:** נקטינן כרבא"י דמשנתו קב ונקי, וממילא אף בגד אחד נאסר מה"ת, וכ"ש בלבוש כל הבגדים.

שיעורו: שיעור הזמן של איסור לבישת בגד אשה לאיש ולהיפך היא כל שהיא להפשיטו ולהלבישו (כמו שפירשו בהלכות כלאים מנ"ח תקמ"ג. ויש שצינו את הפנים יפות ש"ל לחלק בזה דבאיש היות והאיסור מצד ההורו עובר בעצם

הלבשה וע"כ נאסר לא ילבש, אך באשה אין האיסור אלא עד שתלך בין אנשים לכן נאסר לא יהיה כלי גבר. ועיין בבצה"ח (ח"ה קכ"ו) ומנח"א (ח"ב ק"ח) מה שכתבו על דב"י).

בצנעה: האיסור הוא אף בביתו לא מיבעי' כשיש שם אנשים אלא אפי' כשאין אנשים בבית מכיון שהאיסור בעצם הלבשה ולא משום מראית העין (מנח"א ים ובהצנעה"ש).

תחת הבגדים: דנו הפוסקים אם מותר ללבוש בגד של אשה תחת בגדיו באופן שאינו נראה כלל (הגרש"א הסתפק בזה, דהרי מצוה שבהעברת שיער בית השחי והערוה אף שלא ניכר כלל נאסר עכ"פ מדברנן, וא"כ מ"ש, אך דעת הגר"ש א"ר דרק בהעברת השיער נאסר ולא במלבושים).

בגד ששווה לאיש ואשה ויחודו לצורך אשה: בגד שמצד עצמו מיועד בין לאיש ובין לאשה, אלא שקנו אותו לצורך האשה, יש לדון האם נהפך מחמת זה לבגדי נשים וממילא אסור לאיש ללבושו (הגר"ח קידוש שהד"ן תלוי במונת הקניה אם קנו לאיש או לאשה - אוהל יעקב).

לבישה שלא כדרך: יש לדון באיש הלוכח בגד אשה שלא כדרך הנשים או להיפך, האם עובר על הלאו ולא ילבש (בשו"ת בצל החכמה הוכיח מהברייתא שלא יתקן איש בתקונו אשה, וכל שאינו לובשו כדרך של נשים הרי לא עשה תיקוני נשים).

קטנים: כתבו הפוסקים שיש לחנך הילדים שלא לעבור על לאו ולא ילבש (שו"ת שבה"ל). והנה כאמור לעיל מצינו ב' טעמים לאיסור לא ילבש, או מצד שמא יתערבו ובבגד אחד היא סייג שמא יתערבו וזה לא שייך בקטנה פחות מבת ג' וקטן פחות מט', ולא שייך בהו תועבה, אך מטעם אחר שהיא משום חוקות הגויים שייך גם בקטנים, ולכן צריך להחמיר כשמלביש הקטנים לשם נוי או לשם תכשיט להלביש בגד המובהק לקטנות שילביש לקטנים וכן להיפך (מנח"א י"ד סק"ח אות ב). ועי"ש שמצד דאולי יש חיוב על המלביש כמו על הלבש אבל מצד ספיה וודאי שיש ומכשיל לרבים ה"ו).

פדיון הבן: העולם נהגו להקל להניח תכשיטי נשים ע"ג התינוק ואין לחוש לאיסור לא ילבש, דאין זה דרך לבישה אלא מחברים לבגדו (משנת יוסף, שו"ת בצנ"ח שהוכיח היתר זה לגבי שאר ענינים).

אופני היתר: פורים: נחלקו הפוסקים האם מותר לאיש להתחפש במלבושי אשה היות ואין מטרתו אלא לשמחה ולא להתדמות לאשה, י"א להתיר (מהר"י מיץ) ונפסק כן ברמ"א וטעמו או מטעם דהיות ובפורים מתלבשים כולם בתחפושת נחשב בגד אשה לבגד איש ג"כ ושוב ליכא איסור או מטעם דאינו מתכוין לנוי כמו צער צינה וחמה. וכן מסיק הש"ך להלכה בבגד אחד דאף דבעלמא אסור משום סייג שמא יתערבו בנשים כנ"ל היינו דווקא בלבוש לנוי אבל בפורים שרק לשמחה נחשב כערא, וי"א לאסור (כן דעת הב"ח) דאינו דומה למניעת צער צינה וחמה דכיון דכוונתו להתדמות לאשה רק המטרה היא לשמחה משא"כ בצנינה, ועוד דהא אפשר לשמוח באופן אחר וי"א דאין למחות ביד המיקל בפורים באופן שלובש רק בגד או שנים (פמ"ג דחשש לדעת החולקים על היתר של צינה וחמה ומנו"כ על הב"ח שחולק על הרמ"א). ובקטנים יש לחלק דאם לובשים רק בגד אחד יש מקום להקל לסמוך על הרבה פוסקים שמקילין (ב"ח טו"ז בהמטרה לא ליפוח), אך אם לובשים לגמרי כמו אשה, י"א להקל (היות ולא שייך תועבה כנ"ל וחוקות הגויים בפורים לא שייך). אך יש שמשמע מדבריו לאסור (מנח"א ים ודס"ל דשייך תועבה אף בקטני קטנים). וכל הנ"ל לגבי להלבישן אבל לחנכן שלא ילבישו היא מעת שמבינים בבגדים ומתכבדין ומתחשבין (אג"ס).

הלחמניות הטריות האם הם אסורים באכילה

הרה"ג ר' יהושע לאנגויער שליט"א

מעשה באברך כולל, שהביא לכולל פת שחרית לחמניות מיוחדות, שאלו חבירו מה זה, אמר לו זה לחמניות מיוחדות שמורחים אותם בחמאה לפני האפיה, ויש להם טעם מיוחד. שאלו החבר מה הכמות של הלחמניות שהכינו לך. השיבו לשבוע. אמר לו אם כן אל תאכלם כי הלחמניות אסורות באכילה. תענין בשו"ע יורה דעה סימן צ"א ותבין. הוא צודק? וכן אם אכלו, האם יבקר ברכת המזון, ואולי זה פטור במכרה, כדן מאכל אסור?

תשובה לשאלה משבוע שעבר

השאלה בקצרה: פירות וירקות או שאר מאכלים, שיש חשש שנגע בהם מי שלא נטל ידיו שחרית, אם מותר באכילה, ואם יש עצה לאלכו?

תשובה: נאמר במסכת שבת (דף קט ע"א) יד לגיית תיקצץ, ופירש"י שהנוגע בגיית של שכה, קודם שנטל ידיו שחרית, עדיף לו שידו תקצץ קודם שישגע. אמנם בבית יוסף ביאר שאין הכוונה קודם נטילת ידים שחרית, אלא הכוונה שמשמוש הידים מחמיץ את השכר. וכן פסק בשו"ע (סימן ד ס"ה) שאין לגעו בשכר במשך היום.

ובב"ח ובט"ז (סק"ז) ובאליה רבה (סק"ז) ובניאור הגר"א תמהו למה תקצץ היד, וכי מי שאינו חושש להפסד ממונו, צריך לקצוץ את ידו. ולכן פירשו, שהכוונה שנוגע בו קודם נטילת ידים שחרית, ולכן תקצץ, שמכניס את הרוח רעה לשכר, והשותה ממנו יינוק. וכתב בדרך החיים (סימן א אות ב), ששכר לאו דווקא, אלא זה כולל כל אוכל שנוגעים בו קודם הנטילה.

ובחיי אדם כתב, שכיון שהגמרא כתבה רק שכה, אפשר להתיר בדיעבד את מאכלים, וכן פסק במשנ"ב (סק"ז יז) אבל לכתחילה מאד יש ליזהר שלא ליגע בשום מאכל קודם נטילת ידים, ובעמודי השולחן (קיצור שולחן ערוך סימן א אות ז) כתב, שירא שמים יחמיר על עצמו.

ובספר סולת בלולה (הנהגת אדם בבוקר סק"ה) כתב שאמרו שם בגמרא שאם נגע בעינו יהיה סומא, ואם נגע באזנו יחפש, אע"פ שזה לא נראה, הענין הוא בתורה, שהנוגע באחת מאלה, נעשה באותו היום סומא או חרש בתורה, כי לא יבין מה שיראה בתורה, ולא יבין מה שישמע. ובקיצור השל"ה (דני נטילת ידים שחרית) הוסיף, שאם אוכל ממאכלים שנגעו בהם ללא נטילת ידים, יטמטם את לב האדם, וגם יש לחוש שבן אדם שאוכל מאכלים אלו, עלול לעשות עבירה ח"ו ע"י אותו רוח הטומאה ששורה עליו, ע"כ יש ליזהר בזה עד מאוד.

ולכאורה יש להזהר מלאכול מאכלים שיד אדם ממשמשת בהם, שאולי לא נטלו ידיהם בבוקר שחרית, ועדיין יש על ידם רוח רעה [לגבי נכרים, כתב בשו"ע הרב (מהדורת ס"ה) שאין לחוש, וכן לגבי קטנים, יע"ש טעמו הפלא, אולם לגבי קטנים יש מחמירים, וסיים בשו"ע הרב, הנהר מנגיעת הקטן מיום המילה ואילך קדוש יאמר לו. ובבן איש חי (שו"ת פרישת תולדות ס"ה) כתב, שנטילת ידים לקטנים, הוא סגולה טובה לקטנים שיגדלו בטהרה, ויהיו גדולי הקדש].

בשו"ת קרן לדוד (ח"א סימן א) כתב שאפשר לצרף כמה צירופים, ואחד מהם שרובם נוטלים ידיהם בבוקר, ואפילו שאין נוטלים בכלי, אין זה מעכב. ובמשנה ברורה (ס"ט) כתב בשם הארצות החיים, שאם נגעו במאכל בלי נטילת ידים, ישטפו את המאכל שלש פעמים. ובשו"ת לב חיים (ח"א סימן ס"ו) כתב, שבמאכלים קשים, שאין המים מחלחים לתוכו, מועיל שטיפה שלש פעמים, ובמאכלים רכים, מועיל קליפה שיקלף את קליפת המאכל. עוד כתב שם, שגם היוצא מבית הכסא, ולא נטל ידיו, אם נגע במאכל, יש עליו רוח רעה, וצריך לטשפו, או לקלפו.

לסיכום: לכתחילה יש להזהר שלא לאכול מאכלים שנגעו בהם בלי נטילת ידים, בדיעבד מועיל בהם שטיפה, או קילוף, אם אינו יודע אם נגעו או לא, יש לסמוך על כך, שבדרך כלל אנשים קמים בבוקר שוטפים ידיהם. (יש לציין שבבשר המהודר של הרב לנדא, מקפידים על כך, שכל העובדים במטבחם ובמאפייתו וכו' יטלו ידיהם קודם העבודה).

ניצוצי אורה ואבני דרך בנתיב הזמן

”אורי וישעי” (ט”ט)

לך אמר לבי פקשו פני את פניך ה' אֱבָקָה

הרה"ק הפנים יפות דיבר בקדשו וזה לשון קדשו מלהב אש: "לך אמר לבי בקשו פני צריך שיתפלל שלא יסתלק ממנו צלם אלוקים מצד אביו ומצד אמו. וזה שאמר כי אבי ואמי עזבוני וה' יאספני שאע"פ שנסתלק ממני הצללים מצד אבי ומצד אמי יש לי עדיין תקנה בתשובה לחזור ולאספם יחד."

ומן מהר"ש קלוגר זצ"ל מבאר בדרך משל: משל לבן מלך שנשבה ביד אויבים ולא נתן המלך דעתו לפדותו, לימים כתב אליו בנו למה לא נתן לך לפדותי מאן, אם היית רואה פני שנשתנה היית מת מחמת צער, הרגיש המלך ונסע לשם, וכשבא ראה אותו שהוא בריא וחזק ופניו אדומים, אמר לו למה כתבת שאם הייתי רואה פניך הייתי מת הרי אתה טוב רואי, והשיב לו הבן לא היתה כוונתי שפני נשתנו לירוק מחמת חולי, רק כוונתי היתה שתחלה היו לי פנים דומה לבן מלך וכל רואי הכירו כי אני בן מלך, ועכשיו נתגשם פני ונעשה עב עד שאני דומה לבן כפר. כן ה"נ הנמשל, ישראל מבקשים ממנו ית' שהוא ית' ופמליא שלו יראו פני בגלות אין נשתנה וימהר לגאלינו. ומתחילין לפרש דברינו דאין כוונתנו בהכרת פנים לומר שפנינו ירוק מחמת צער ועוני, על זה אין אנטו מקפידים, רק כוונתנו היא כי בהיותנו בא"י היה לנו צלם אלקים ונאמר כל רואיהם יכירום כי הם זרע בייך ה', ועכשיו בגלות מחמת שאור שבעיסה ושיעבוד מלכות אנחנו חוטאים ואבדנו את צלם אלקים. וז"ש "לך אמר לבי בקשו פני" אם יש לנו פנים הראשונים, ולא שאנחנו מצירים על צער הגופני, רק "את פניך ה' אבקש" שתראה אם יש לנו צלם אלקים, הרי אנחנו דומין לבן כפר כחד מאומו"ה. עכ"ל"ק.

ועיין עוד שם שמבאר לפ"ו הפסוק (ל"א י"ז) האירה פניך על עבדך הושיעני בחסדך. וכן במדרש על הפסוק והאר פניך ונושעה אמר ר' יוחנן אנו אין לנו אלא הארת פנים בלבד והכונה שאנו מבקשים רק הארת פנים שיתן לנו צלם אלקים ואז נושעה. וזה שאנו אומרים בר"ה אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון שע"י תקיעת שופר משיגים צלם אלוקים. וז"ש הפסוק הראינו את מראיך, ואם איבדנו חלילה את צלם האלוקים, "השמיעני את קולך" היינו קול השופר, ועי"ז כי קולך ערב זוכים ל"ומראין נאוה" היינו שמקבלים בחזרה את הצלם אלוקים.

דעיקר האיסור היא הילוך (מהר"ש"ם). 3) ע"י אחר בעת שישן (ג"כ תלוי בהנ"ל אך בזה דנו עוד הפוסקים מצד האם ישן חייב בכל המצוות כמו סוכה וכו"ב יעוין באמרי יעקב). 4) חיכוך בשערות ואינו מתכוין ליפוי אך זה פס"ד של יפוי. ויש שהחמירו בכל הנ"ל (יעוין בשו"ע שהביא מתירם ע"י גוי וכמו"כ בבית היצור הקל ע"י אחר ובשו"ת דעת סופר הקל בתרופות).

במקום נושתי: כגון לצורך שידוך וכו"ב דנו הפוסקים בזה, ו"א להתיר דאע"פ שמתייפה מ"מ אינו עושה כדי להדמות לאשה ורק רוצה להסיר כיעור (אג"מ, שבה"ל), ו"א לאסור (בית אדם, דאף שאינו מתכוין ליפוי מ"מ מתייפה). ובזה תלוי אם מותר להעביר פצעי בגרות, והמנהג להקל בזה במה שרגילים כולם לעשות.

אופנים המותרים: מצינו שדנו בהם פוסקי זמנינו להתיר: 1. שער לבן שנתלש לגמרי אך עדיין מונח בין שערותיו מותר להסירו אם ניכר שאינו מחובר. 2. מותר להסתיר השער לבן ע"י שתוחב אותו בתוך שערות השחורות. 3. מותר לגלח שערות לבנות כאשר אינו מפרידן מהשחורות אלא מגלח כל זקנו. 4. מותר לקצר השערות הלבנות אם הם מידי ארוכות. 5. בלי כוונה מותר. וע"כ מותר לטרוק שערו אף שבודאי יתלשו שערות לבנות (שו"ת מהר"ם ש"י"ק וליכא איסורא דאין פס"ד בהנאה. ויש לציין לדברי החפץ חיים בספר תפארת אדם שהמסתלל בשעריו נכלל בלאו ולא ילבש. ויש לזון בזה הרבה כי היום הרבה רגילים בזה וכנ"ל. וכמו"כ בשימוש בבושם שהסתפק במהר"ם ש"י"ק והוכיח מג"ל להתיר ונשאר ב"ע. והיום שכולם רגילים מותר).

הסתכלות במראה: אחד מהדברים שמויחד לתיקוני אשה ליופי היא הסתכלות במראה שמתקשטת בשעת לבישה, ועל כן גם זה נכלל באיסור לא ילבש, ו"א דאף שאינו רואה פניו במראה אלא מסתכל לראות בגדיו אסור (שבט הקה"ת).

גדרו: ו"א דגדר האיסור היא הסתכלות ליפות עצמן ואפילו אינו רוצה ליפות כל שהיא דרך התקשטות (תוס' ע"ז כ"ט) אסור. ו"א דכל שהיא בחנם אסור ולא הותר אלא לצורך (מרדכי סה"ת). ויש שהתירו דרך העברה בעלמא וממדת חסידות נכון לכסות המקום שאינו נצרך לראות (תשפ"ז בשם רבו שנהג כן).

מקור האיסור: נחלקו הפוסקים ו"א שאיסורו מה"ת (במהר"ם"ם בשם גדול אחד וכן יש לדייק מהב"ח) ו"א שאיסורו מדרבנן (או"י וכן ס"ל לרב הפוסקים). [ועיין באג"מ (נוד"י ח"ב ס"א) שהסביר דאף לפי שיטתו דהעיקר באיסור זה היא התוצאה יש לדחוק ולומר להיות וההסתכלות בעצמו מראה שמקפידות על לבושיהן שיהיו באופן היותר יפה והיא ענין חשיבות וקישוט שדרך הנשים להשתבח בזה ונמצא שההסתכלות לבד בהמראה שזהו החיפוש בהגוף ובבגדים אם הם יפים זה מחשיב הפעולה ליקרא בכלל איסור]. אופני היתר: אם עושה כן לצורך כגון לרפואה (למחצ משה על פצע וכו"ב) או שמתספר בעצמו (שו"ע), ו"א דאין היתר אלא במקום שדרך גם לאנשים לעשות כן. ואפ"ה החברים נמנעים מלהסתכל גם במקומות שהאנשים רגילים להסתכל (במ"א). יש מותרין כשקונה כובע וכו"ב ורוצה לבדוק במראה שלא יתגנה בעיני הבריות (שלמת חיים). וראוי לבקש מחבירו שיראה אם הוא מתאים למידתו דע"פ חסידות החמירו מאוד (מקורו מהזה"ק המובא בעירת דבש בחומר האיסור דכל דיקון ודיקון אית רוחא השורה עליו ומוקף).

לצורך סידור תפילין: ו"א דמנהג בורות היא דאפי' אינם מכוונים ממש דיש מקום להניח שתי תפילין גם ברוחב (שו"ת דברי חיים דמקום יש בראש להניח שתי תפילין), ויש שהקילו בזה (הליכ"ש בשם מהר"ש"א וכן נהג הגר"ש. ויש שנהגו להסתכל על חלקן מוסתר או פאלפון וכו"ב כן שמעתי על אחד מצדיקי הדוח).

במקום צער ובושה: באופן שמצטער כגון שיש לו חטטין בבית השחי והערה מותר להעביר השיער כיון שאינו מתכוין ליפוי (ב"ב). ואף כשמתבייש בכלל היתר (ת"ח). **צער צינה או חמה:** נחלקו הפוסקים ו"א להתיר ללבוש בגד להגן מפני החמה והצינה דלא נאסר אלא באופן שעושה כדי להתדמות אבל למנוע מצער צינה או חמה מותר (ב"ח טו"ו) והוכיחו כן מדמותו

להעביר שער למנוע צער וכן מותר להסתכל במראה שרוצה להסתפר וכו"ב כמבאר בס"י קנ"ו, ואף שאופנים אלו אין איסור מה"ת נ"ל ובלבישה היא איסור תורה, ס"ל להב"ח והטו"ו דהיתר של צער אינו דחוייה אלא הותרה, דאין כאן איסור לכל וממילא אף באיסור תורה הותרה, וכן מוכח מהאשונים ד"ל כן). ולשיטה זו מותר אף בלבוש כל הבגדים, ו"א דאין היתר זה אלא בבגד אחד אבל בלבוש כל הבגדים אסור דיש חשש יותר להידמות לנשים וכן להיפך (ש"ק). ו"א לאסור לגמרי ללבוש להנצל מצער צינה או חמה (בית אדם, והוכחו מהא דאסור לאשה לצאת בכל זיון למלחמה אף שאינו לנוי, [ובישוב דברי הב"ח יעוין אג"מ אור"ח ה. ע"ה שו"ת אבני צדק סע"ב] יד קטנה, וסברתו דהאיסור היא על עצם הלבשה ואף שאינו מתכוין פס"ד [הב"ח ס"ל דעם האיסור משום תועבה וכן אין תועבה]).

איסור תיקוני הגוף ליפותו: מקורו: בגמ' (נדר נט) נחלקו ת"ק ורבא"י האם תיקון הגוף ליפותו איסורו מה"ת דנכלל באיסור לא ילבש, או אין איסורו אלא מדרבנן. ת"ק ס"ל דאין האיסור אלא בלבישה היות ועיקר טעם איסורו שלא יתערבו אנשים ונשים, ורבא"י ס"ל דכל תיקוני אשה אסור מדין לא ילבש. וטעם שיטתו נחלקו ו"א דאף טעמו היא מחשש שמא יתערבו ואף שינכר גזרין שמא יתדמו לגמרי (סמ"ג הובא בב"י קפ"ג), ו"א מטעם דדומה לחוקות הגויים וכו"ל. ולהלכה פסקינן כרבא"י.

ובכלל איסור זה של תיקוני הגוף נכללו כמה אופנים יש שאיסורו מה"ת ויש שאיסורו מדרבנן. ליקוט שערות לבנות מתוך השחורות או להיפך איסורו מה"ת. ב. איסור הסתכלות במראה מחלו' האם היא מה"ת או מדרבנן (יתבאר לקמן). ג. אסור להעביר שערות מכל הגוף (שלא מראש והזקן) ע"י תער וע"י מספריים מותר ואיסורו מדרבנן. ג. העברת גלדי המכה כדי להתיפות ולא משום דמצטער נחלקו בגמ' (שבט ז) ונקטינן לקולא (ואינו דומה לצביעת השערות יעוין בשו"ת לבושי מרדכי ח"א יור"ד ס"ק). מ"מ כל טיפול בעור האיש שהוא יותר מדרך שאנשים עושים אסור. ועתה נבאר האיסורים לפרטיו ונתמקד בעיקר בשנים הראשונים.

איסור ליקוט שערות לבנות מתוך שחורות: מקורו: בגמ' (שבט ז' פ"ח ב) הנוטל מלא פי הווג בשבת חייב וכמה מלא פי הווג שתיים, ר"א אומר אחת, ומודים חכמים לר"א במלקט לבנות מתוך שחורות דמתחייב בשערה אחת ומסיק הגמ' ודבר זה אף בחול אסור משום לא ילבש. ונחלקו הראשונים באיסור זה, ו"א דאיסורו מה"ת ולוקה עליו (רמב"ם ומיירי אף באופן שיש לו הרבה לבנות ומלקט בעת רק אחת לוקה, וסברתו ד"ל כל פעולה שבישה פעולה של תיקון ונוי אע"פ שתנפאת הפעולה לא ניכרת כלל). ו"א דאין לוקה עליו דאין איסורו אלא מדרבנן (הראב"ד שהשיג על הרמב"ם דמשמעו המילה "אסור" דאיסור רק מדרבנן וסברתו ד"ל דהעיקר הוא התוצאה והיות אין ניכרת אין לזה חשיבות והא דלא מתחייב מדין חצי שיעור לשיטתו יעוין בשו"ת). **ולהלכה:** מצינו מחלוקת בהבנת השו"ע, ד"א דנתנון לאיסור דאורייתא (הבאר הגולה דייק כן) ו"א בהבנת השו"ע דנתנון לאיסור דרבנן (הג"א) ובכלל האיסור הוא אף לצבוע השערות הלבנות כמו השחורות ואפי' שערה אחת (פשוט דויל בטר טעמא).

צביעה ע"י אחר: ונכלל בזה כמה אופנים והנידון היא האם האיסור הפעולה או התוצאה: 1) ע"י תרופות אסור, והסברא בזה דעיקר האיסור היא התוצאה שהוא מקושט כמו נשים (כן הניח ה"טב האג"מ בכמה מקומות). 2) ע"י עכו"ם אסור

יעמדו על הברכה מצדיקי הרבים שהרימו תרומתם להוצאת הגליון

ידידנו הנכבד
הרה"ח ר' פנחס מילר שליט"א
לרגל איורו בתו למזל טוב ובשעט"מ
ויה"ר שיהא בכנין עדי עד ויראה מכל יוצ"ח
רוכ נחת דקדושה וכו"ס אב"ר

ידידנו הנכבד
הרה"ח ר' יואל קליין שליט"א
לעלו' נשמת אביו ידידנו הכלתי נשכח
הרה"ח ר' משה יוחנן בן הרה"ג ר' מנחם זאב ז"ל
לכבוד היא"צ ט"ו אלול
ת.נ.צ.ב.ה

ידידנו הנכבד
הרה"ח ר' יהושע קליין שליט"א
לעילו' נשמת אביו ידידנו הכלתי נשכח
הרה"ח ר' משה יוחנן בן הרה"ג ר' מנחם זאב ז"ל
לכבוד היא"צ ט"ו אלול
ת.נ.צ.ב.ה

מ. ס. יערימון 054464303